dosarul nr.2-2403/2023 /2-23142545-38-2-06102023/

**H O T Ă R ÂR E**
**în numele Legii**

13 noiembrie 2024 *****

Judecătoria Orhei sediul central
în componenţa:
Preşedintele şedinţei, judecător Cristina TROIANOVSCHI
Grefier Carolina SCUTELNIC

cu participarea:
reclamantei Moraru Olga, născută la *****, cod personal *****, domiciliată în r-nul. *****, sat. *****,
reprezentantului reclamantelor Moraru Olga și *****, avocatul Codreanu Dumitru, împuternicit în baza mandatelor avocațiale seria MA, nr.1813580, nr.1813578 din 29 septembrie 2022,
reprezentantului pârâtei Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei, avocatul Tamara Plămădeală, împuternicită în baza mandatului avocațial seria MA, nr.1941791 din 14 noiembrie 2023,
reprezentantului intervenientului accesoriu Hacina Lilia, avocatul Tamara Plămădeală, împuternicită în baza mandatului avocațial seria MA, nr.1941792 din 14 noiembrie 2023,
în lipsa:
reclamantei minore *****, născută la *****, cod personal *****, domiciliată în r-nul. *****, sat. *****,
intervenientului accesoriu Hacina Lilia, domiciliată în *****, str. *****,

examinând în sediul instanţei, în şedinţă publică, în limba de stat, cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de reclamantele Moraru Olga și ***** împotriva pârâtei Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei, intervenient accesoriu Hacina Lilia, privind stabilirea gradului de vinovăție în producerea accidentului de muncă, încasarea indemnizației unice pentru deces în accident de muncă, achitarea compensațiilor pentru pierderea întreținătorului, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

a c o n s t a t a t:

**Argumentele participanților la proces:**

La 6 iunie 2023, reclamantele Moraru Olga și ***** au depus o cerere de chemare în judecată împotriva pârâtei Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei, intervenient accesoriu Hacina Lilia, privind stabilirea gradului de vinovăție în producerea accidentului de muncă, încasarea indemnizației unice pentru deces în accident de muncă, achitarea compensațiilor pentru pierderea întreținătorului, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamantele au indicat că la 5 iunie 2022 s-a produs accidentul de muncă în urma căruia la data de 6 iunie 2022 a decedat Moraru Veaceaslav, angajat al Instituției Publice Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei, în funcția de „lucrător de deservire", care era soțul și tatăl reclamantelor.

A menționat că conform procesului verbal de cercetarea a accidentului de muncă mortal nr.ISM-2022-PV-62115 din 08.08.2022, emis de Inspectoratul de Stat al Muncii, în urma cercetării efectuate, s-a stabilit că accidentul s-a produs pe teritoriul sălii festive a liceului teoretic „Alecu Russo", în ziua de duminică 5 iunie 2022, unde la 6 iunie 2022 urmau să fie petrecute examenele elevilor, iar salariatul Moraru Veaceslav, era în concediu de odihnă anuală oficial din data de 1 iunie 2022 până pe 1 iulie 2022.

A relevat că din explicațiile salariatului, Pleșca Afanasie, care la acel moment îndeplinea funcțiile de șef de gospodărie, a fost telefonat de Moraru Veaceslav și la data de 4 iunie 2022, i-a comunicat că „vrea duminică să vină să schimbe becurile în sala festivă, la ce Pleșca a spus că să nu vină duminică la muncă și cu asta a terminat discuția. În ziua de duminică, 5 iunie 2022, domnul Pleșca Afanasie era la muncă împreună cu paznicul Iațișin Tudor și pe la ora 13:00 a venit domnul Moraru și a spus că se duce după o scară și va veni să schimbe becurile. Pleșca a spus să nu plece, iar pe la 13:30 a venit cu o scară și la acel moment Pleșca și cu Iațișin erau în sala festivă și domnul Pleșca a încercat de câteva ori să îi spună să nu urce că e periculos, dar Moraru Veaceslav nu l-a ascultat și a spus că dacă ei nu vor să îl ajute el va schimba becurile și singur, în final au schimbat primele două becuri de pe scenă apoi au coborât scara în sală. Pleșca și Iațișin țineau scara din ambele părți, iar Moraru Veaceslav se urca sus și la un moment dat s-a dezechilibrat și a căzut cu capul în jos, lovindu-se, ei au chemat salvarea a fost dus la spital iar pe data de 6 iunie 2022, în urma traumelor primite, a decedat salariatul Moraru Veceslav".

A reiterat că potrivit concluziilor Inspectoratului de Stat al Muncii despre vinovăția persoanelor implicate în accident s-au indicat două pesoane: decedatul Moraru Veaceslav, care aflîndu-se în concediu de odihnă, venind la lucru duminică a încălcat prevederile instrucțiunii de SSM pentru muncitori nr. 13 aprobată prin ordinul nr. 17C-SSM din 20.09.2021 și directorul Hacina Lilia care a admis lacune în organizarea și supravegherea efectuării lucrărilor la locul de muncă.

A precizat că la data de 5 aprilie 2023, de către Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei a fost recepționată cererea prealabilă expediată de către reclamante, fiindu-le refuzat în repararea prejudiciului.

A considerat că instanța de judecată urmează să constate existența temeiurilor de atragere la răspundere delictuală a pârâtei Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei și gradul de vinovăție a persoanelor implicate.

A precizat că suma indemnizației unice pentru deces în activitatea de muncă a calculat-o în proporția de 100 % a vinovăției pârâtei, în mărime de 485 275,50 lei, pe care solicită a fi diminuată în dependență de gradul de vinovăție care va fi stabilit de instanța de judecată.

A invocat că minimul de existență pentru anul 2022 pentru copii a constituit suma de 2 558,30 lei și solicită ca aceasta sumă să fie încasată lunar în legătură cu pierderea întreținătorului de către copilul ***** și suma de 2 563,40 pe care solicită a fi încasate în beneficiul mamei care are la îngrijire copilul minor, sume ce urmează a fi raportate la gradul de vinovăție a pârâtei.

A apreciat suma prejudiciului moral în valoare de 100 000 lei pentru fiercare dintre reclamante, în legătură cu suferințele psihice și fizice pe care le-au suportat în urma decesului soțului și respectiv tatălui, Moraru Veaceslav.

Solicită reclamantele încasarea din contul pârâtei I.P. „Liceul Teoretic Alecu Russo Orhei" a indemnizației unice pentru deces în accident de muncă în sumă de 485 275,50 lei, încasarea lunară în contul copilului minor, *****, a sumei de 2 558,30 lei ca și compensație pentru pierderea întreținătorului din luna iunie 2022 până la împlinirea vârstei de 18 ani sau 23 de ani dacă își va continua studiile la secția zi într-o instituție de învățământ cu posibilitatea indexării anuale în funcție de rata inflației stabilită de BNM; încasarea lunară în contul soției decedatului, Moraru Olga, a sumei de 2 563,40 lei ca și compensație pentru întreținerea copilului decedatului din luna iunie 2022 până la împlinirea vârstei de 14 ani a copilului, *****, cu posibilitatea indexării anuale în funcție de rata inflației stabilită de BNM; repararea prejudiciului moral cu o compensație în suma de 100 000 lei pentru fiecare reclamantă și restituirea cheltuielilor de judecată.

La 9 septembrie 2024, reprezentantul reclamantelor Moraru Olga și *****, avocatul Codreanu Dumitru, a depus cerere de concretizare prin care a menționat că potrivit explicațiilor scrise de Hacina Lilia în fața inspectorului de muncă, dumneaei menționează că anterior accidentului „s-a făcut o evaluare a stării de funcționare a lămpilor electrice din incinta liceului, s-a preconizat procurarea lămpilor în vederea lichidării carențelor în școală, termen 27 aprilie 2022, în temeiul Deciziei Consiliului de Administrație, proces verbal nr.8 din 28 martie 2022" pe cînd accidentul s-a produs la data de 5 iunie 2022, deci peste 2 luni și 8 zile de la data emiterii procesului verbal nr.8 prin care s-a constatat carențe în domeniul lucrului lămpilor electrice din incinta școlii, fără însă ca tot acești lucrători să pună în discuție și cu ce instrumente sigure vor fi schimbate acestea lămpi, mai ales acolo unde tavanul este destul de înalt.

A afirmat că la moment sunt o mulțime de scări sau alte utilaje care au diferite platforme cu menirea principală de a preveni riscul de cădere de la înălțime inclusiv chiar dacă salariatului i se face brusc rău pierzându-și echilibru chiar și dacă este în

stare de ebrietate, iar angajatorul prin norma de la articolul 9 al.1al Legii nr.186 din 2008 privind securitatea și sănătatea în muncă are o obligație generală „să asigure securitatea şi sănătatea lucrătorilor sub toate aspectele ce ţin de activitatea desfăşurată”, ceea ce nu s-a întâmplat în speța cauzei, astfel, încălcându-se cel puțin acest articol motiv pentru care autoritatea competentă de a cerceta accidentele de muncă a emis acel proces verbal cu prin care s-a conchis vina pârâtei și care nu a fost contestat de partea pârâtă.

A invocat că din spusele soției defunctului Moraru Veaceslav, ultimul a fost telefonat de directoare și rugat să schimbe acele lămpi chiar dacă era în concediu de odihnă, deoarece lunea urma să fie examenul de BAC și ca să fie iluminat cuvenit sala pentru elevi. A fost nevoie ca în mod urgent să se facă aceste lucrări mai ales că anterior cum a explicat directoarea, Hacina Lilia, prin procesul verbal nr.8 din 28.03.2022, întocmit de Consiliului de Administrație al pârâtei s-a luat Decizia de a schimba toate lămpile care nu lucrează până la data de 27.04.2022, iar accidentul s-a produs duminica pe 5.06.2022, deci deja erau în întârziere față de acest termen. Pe data de 6.06.2022 erau preconizate examenele de BAC al elevilor din Liceu, plus așa cum cert s-a constatat de fapt decedatul a sunat cu o zi înainte, sâmbătă, pe șeful de gospodărie, Plești Afanasie, că va veni duminica și va schimba acele lămpi, iar Plești Afanasie și paznicul, Iațișin, deși în explicațiile sale spuneau că nu au dat acordul ca decedatul să facă aceste lucrări totuși în mod tacit au acceptata aceasta prin faptul că ajutau la ținerea scării când decedatul era sus și cel mai probabil explicațiile că ei au refuzat și i-au spus să nu facă sunt doar cu caracter de desculpare pentru apărarea lor.

A argumentat că ce ține de starea de ebrietate în ședința din 10 iulie 2024 a prezentat răspunsul Comisiei de examinare a contestațiilor contra procesului verbal de constatarea a consumului de alcool nr.18 despre care inspectorul de muncă menționează la pagina 2 din procesul verbal de cercetare a accidentului de muncă ca și probă acel proces verbal nr.18 care spune Comisia că a fost emis ilegal și urmează să fie anulat de către Organul emitent adică de către Spitalul Raional Orhei (deoarece conform Regulamentului dacă persoana este grav accidentată doar din sânge se poate aprecia nivelul alcoolului nu și prin testarea care a fost făcută decedatului în timpul când era grav lovit la cap lui i se făcea acel examen în vederea stabilirii dacă a consumat sau nu alcool), deci sunt dubii dacă era sau nu el în stare de ebrietatea, însă chiar dacă și era argumentează  faptul că nu este corect ca atunci când o persoană este admisă mai ales în stare de ebrietatea avansată la locul de muncă să fie doar automat sancționat salariatul ci având în vedere că riscul de prezență în stare de ebrietate a salariaților este unul foarte des întâlnit și de mult timp știut în asemenea cazuri angajatorul urmează să efectueze o serie de măsuri de protecție menite să prevină acest risc.

A considerat că gradul de vinovăție a decedatului este mai mic decât a pârâtei deoarece este un simplu salariat și a dorit ca să asigure cu iluminare adecvată sala unde urma să se petreacă a doua zi examenele.

Reprezentantul reclamantelor Moraru Olga, *****, avocatul Codreanu Dumitru, în ședința de judecată, a susținut acțiunea și a solicitat admiterea acesteia în sensul formulat.

Reprezentantul pârâtei Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei și a intervenientului accesoriu Hacina Lilia, avocatul Tamara Plămădeală, în ședința de judecată a pledat pentru respingerea cererii ca neîntemeiată. A argumentat că în legătură cu decesul angajatului Moraru Veaceslav există ordonanța de refuz în începerea urmăririi penale pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii și nu există temeiuri pentru a fi reparat prejudiciul rudelor decedatului din contul instituției de învățământ. A considerat că decedatul Moraru Veaceslav este unicul vinovat de situația creată deoarece a venit la muncă într-o zi de odihnă, în stare de ebrietate și a urcat pe scară pe care a adus- personal pentru a schimba lămpile.

Martorul Șova Igor în ședința de judecată a declarat că activează în calitate de inspector de muncă și dânsul a întocmit procesul-verbal privind cercetarea accidentului de muncă în legătură cu decesul lui Moraru Veaceslav, angajat al Instituției Publice Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei. A relatat că mergînd la fața locului a constatat că într-o zi de duminică la liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei a venit angajatul Moraru Veaceslav, în calitate de electrician, pentru a schimba lămpile din sala în care urma să aibă loc examenele de bacalaureat. A stabilit că Moraru Veaceslav a adus o scară din afara liceului, iat în timp ce schimba becurile, s-a lunecat și a căzut de pe scări, fapt ce a cauzat decesul persoanei. A considerat că accidentul cauzat constituie accident de muncă pe motiv că astfel este calificat deoarece persoana era angajată oficial, iar fapta s-a produs pe teritoriul liceului, în desfășurarea activității de muncă. A reiterat că Liceul urma să asigure o scară pentru securitatea angajaților la astfel de lucrări sau urma ca Liceul să se adreseze la servicii speciale dotate cu tehnica necesară pentru a schimba lămpile care sunt la așa înălțime. Consideră că angajatorul nu urma să-i permită lui Moraru Veaceslav să intre pe teritoriul liceului pentru a îndeplini aceste lucrări. A invocat că Moraru Veaceslav este și el vinovat de cele întâmplate, deoarece nu avea dreptul să vină la lucru în zilele de odihnă, mai ales că el se afla în concediu anual de odihnă și încă în stare de ebrietate.

Martorul Iațișin Tudor în ședința de judecată a relatat că este angajat al Instituției Publice Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei, în calitate de paznic. În ziua de duminică seara, se afla în tură de muncă. Când a ajuns la școală d. Afanasii și d. Moraru erau într-un birou. S-a salutat cu ei după care i-au zis să îi ajute să pună niște becuri în sala mare, deoarece la ziua de luni urma să aibă loc examenele de bacalaureat. Moraru Veaceslav s-a urcat pe o scară la înălțime ca să schimbe lampa, după a coborât, a mutat scara, s-a urcat din nou și a căzut jos de la înălțime. Ei i-au adus niște apă, stropindu-l pe față, Moraru Veaceslav s-a ridicat de jos și a spus că dorește să plece acasă. A încercat să se ridice să meargă, dar nu putea, deoarece cădea jos. Au chemat ambulanța și când a venit medicii de la salvare, l-au întrebat pe Moraru Veaceslav daca a servit azi alcool. El a recunoscut că da. Medicii de la salvare

l-au urcat în ambulanță și au plecat. A înțeles că Moraru Veaceslav de sine stătător a adus scara pe care s-a urcat. De când lucrează nu a văzut să se schimbe lămpile la asa înălțime, nu cunoaște cu ce scări acestea erau anterior schimbate.

Martorul Plești Afanasii în ședința de judecată a relatat că este angajat al Instituției Publice Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei, în calitate de măturător, dar în zilele respective îl înlocuia pe Dorienco Alexandru, ce activează în calitate de șef de gospodărie. Moraru Veaceslav l-a sunat sâmbătă și i-a zis că vrea sa vină duminică să schimbe lămpile, la care i-a răspuns să vină în zi de lucru și nu duminica. Duminică dânsul personal a venit la lucru ca să aerisească sălile deoarece luni urma să aibă loc testele de bacalaureat. Moraru Veaceslav a venit și el la liceu pentru a schimba lămpile și a adus o scară. Din start a refuzat să îl ajute, după care i-au ținut scara împreună cu Iațîșin Tudor. Moraru Veaceslav s-a urcat pe scară însă la un moment s-a lunecat și a căzut jos, ei l-au udat cu apă peste față și au chemat ambulanța. În cadrul școlii, scări special dotate pentru a te urca la așa înălțime nu sunt. Crede că nu ar trebui să se permită angajaților într-o zi de duminică să vină la lucru, dar dacă ei sunt lucrători, clar că i s-a permis să intre la lucru. Dânsul nu a anunțat imediat directoarea că a venit Moraru Veaceslav să schimbe lămpile la liceu. Moraru Veaceslav știa că la Liceu nu este scară și el urma să găsească o scară ca să le schimbe.

**Aprecierea instanței:**

Studiind materialele cauzei, audiind participanții la proces, instanța de judecată consideră necesar de a admite parțial acțiunea depusă de reclamantele Moraru Olga și ***** împotriva pârâtei Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei, intervenient accesoriu Hacina Lilia, privind stabilirea gradului de vinovăție în producerea accidentului de muncă, încasarea indemnizației unice pentru deces în accident de muncă, achitarea compensațiilor pentru pierderea întreținătorului, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 5 alin. (1) Cod de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile şi interesele legitime.

Articolul 6 Cod de procedură civilă statuează că instanța judecătorească exercită apărarea drepturilor, libertăților şi intereselor legitime prin somare la executarea unor obligații, prin declararea existenței sau inexistenței unui raport juridic, prin constatarea unui fapt care are valoare juridică, prin alte modalități, prevăzute de lege.

Conform art. 239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărîrii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării cauzei şi admisibilitatea acţiunii.

În corespundere cu art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor.

În ședința de judecată s-a constatat cu certitudine că conform contractului individual de muncă încheiat cu Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei, Moraru Veaceslav, era angajat al Instituției Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei, în calitate de lucrător de deservire, pe o perioadă nedeterminată. /f.d.76/

Conform ordinului directorului IPLT "Alecu Russo" Orhei nr. 130 din 01.06.2022, lui Moraru Veaceslav, i s-a acordat concediu de odihnă anual începînd cu 1 iunie 2022 până la 1 iulie 2022 inclusiv. /f.d.162/

Reieșind din circumstanțele faptice care au importanță pentru examinarea cauzei și asupra cărora nu a obiectat nici una din părți, instanța constată că la data de 5 iunie 2022, într-o zi de duminică, Moraru Veaceslav, aflîndu-se în concediu de odihnă anual, a venit în incinta Instituției Publice Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei, pentru a schimba lămpile din sala festivă a liceului, deoarece la ziua de luni urma să aibă loc testarea pentru bacalaureat. Tot el a adus o scară pe care s-a urcat pentru a schimba lămpile din sala festivă, fiind ținut de ambele părți ale scării de Pleșca Afanasie și Iațișin Tudor. În timp ce se afla urcat la înălțime, Moraru Veaceslav s-a lunecat și a căzut jos. Ca urmare a fost chemată ambulanța și Moraru Veaceslav a fost preluat la spital.

Conform certificatului de deces nr. DC-IV 1965129, la data de 6 iunie 2022, a survenit decesul lui Moraru Veaceslav, internat în spitalul raional Orhei /f.d.13/

Conform raportului de expertiză judiciară din 20 iulie 2022, moartea cet. Moraru Veaceslav a survenit în rezultatul traumatismului cranio-cerebral închis, cu hemoragii în ţesuturile moi epicraniene regiunea temporo - occipitală stîngă, fractură liniară a osului occipital stîng cu trecere la baza craniului, fractura ambelor orbite, hematom subdural în regiunea fronto-temporală dreaptă (80ml), hemoragii totale în leptomeninge, ventriculii cerebrali şi cerebel, ce se confirmă prin datele necropsiei şi sunt adeverite cu rezultatul histologic de laborator. La examinarea medico-legală a cadavrului s-a depistat traumă cranio - cerebrală închisă: hemoragii în ţesuturile moi epicraniene regiunea temporo- occipitală stîngă, fractură liniară a osului occipital stîng cu trecere la baza craniului fractura ambelor orbite, hematom subdural în regiunea fronto-temporală dreaptă (80ml), hemoragii totale în leptomeninge, ventriculii cerebrali şi cerebel, echimoze pe faţă, care au fost produse ca rezultat al

acţiunii traumatice cu obiect dur, contondem sau la lovire de acesta, posibil de la căderea accelerată a corpului de la înălţime, corespund timpului de formare şi circumstanţelor indicate în ordonanţă, în comun, au legătură cauzală directă cu decesul şi la persoane, conform criteriului pericolului pentru viaţă se califică ca vătămare corporală gravă. În fișa medicală de staționar careva date despre concetrația de alcool în sîngele pacientului nu au fost indicate. /f.d. 111/

Potrivit procesului verbal nr. 18 al examinării medicale de constatare a faptului de consumare a alcoolului, stării de ebrietate și naturii ei din 5 iunie 2022, în urma recoltării probelor din sîngele colectat de la Moraru Veaceslav, s-a stabilit starea de ebrietate alcoolică cu grad avansat. /f.d.160/

Iar, reieșind din nota eliberată de Instituția Medico-Sanitară Publică, Dispensarul Republican de Narcologie din 24 mai 2024, rezultă că procesul verbal nr. 18 din 5 iunie 2022, urmează să fie anulat de către organul emitent IMSP SR Orhei, din considerentul că potrivit pct. 23 din Regulamentul privind modul de testare alcooscopică și examinare medicală pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei aprobat prin HG nr. 296/2009 nu prevede întocmirea procesului verbal al examinării medicale de constatare a faptului de consumare alcoolului, stării de ebrietate și naturii ei, ci IMSP SR Orhei urma să preleveze 2 probe de sânge în baza cărora se stabilește alcoolemia ce a fost efectuat în principiu.

Totodată conform buletinului de analiză nr. 78/125/26/2022 din 16.06.2022 s-a constatat în urma prelevării probelor din sângele recoltat de la cet. Moraru Veaceslav o alcoolemie în cantitate de 1,44 g/l. /f.d. 122/

În urma cercetării accidentului provocat la data de 5 iunie 2022, de către Inspectoratul de Stat al Muncii, a fost emis procesul verbal de cercetarea a accidentului de muncă ISM-2022-PV62115 din 8 august 2022.

Conform procesului-verbal nr. ISM-2022-PV62115 din 8 august 2022 privind cercetarea accidentului de muncă mortal, produs la Instituția Publică Liceul Teoretic “Alecu Russo” Orhei, s-a constatat că persoanele care au încălcat prevederile actelor legislative și altor acte normative în domeniul muncii sunt: Moraru Veaceslav - lucrător de deservire, care aflîndu-se în concediu de odihnă, venind la lucru duminica a încălcat prevederile instrucțiunii de SSM pentru muncitor nr. 13 aprobată prin ordinul nr. 17C-SSM din 20.09.2021, anume art. 1.2 (p, b, e, f); 1.3; 3.21; 3.23; 3.26, totodată a încălcat unele prevederi din fișa postului Lucrător de deservire și directorul Hacina Lilia care a admis lacune în organizarea și supravegherea efectuării lucrărilor la locul de muncă /f.d.16-18/

Tot în ședința de judecată s-a constatat că conform ordonanței procurorului în Procuratura Orhei din 15 august 2022 privind refuzul de a porni urmărirea penală și clasarea procesului penal, s-a refuzat în începerea urmăririi penale pe faptele sesizate în materialele procesului penal nr.20222700654 din 29 iulie 2022, din lipsa elementelor infracțiunii, cu dispunerea clasării procesului penal. Din conținutul ordonanței procurorului s-a considerat că nu sunt temeiuri de a porni urmărirea penală

pe faptul decesului cet. Moraru Veaceslav, deoarece careva persoane vinovate de cauzarea acestora ori circumstanțe care ar întruni semnele constitutive ale vreunei infracțiuni prevăzute de Codul penal pe acest caz nu au fost stabilite. /f.d.53-57/

În scopul soluționării litigiului pe cale amiabilă, la 5 aprilie 2023, avocatul Codreanu Dumitru în interesele lui Moraru Olga a depus la Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei, cerere prealabilă cu privire la stabilirea gradului de vinovăție la producerea accidentului de muncă, achitarea indemnizației unice petru deces în accident de muncă, achitarea lunară a compensației pentru pierderea întreținătorului și repararea prejudiciului moral, cerere care a fost refuzată de către IPLT "Alecu Russo" Orhei prin notificarea din 5.05.2023. /f.d.19/

Corespunzător, instanța de judecată remarcă că reclamantele Moraru Olga și ***** au promovat acțiunea împotriva pârâtei Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei, intervenient accesoriu Hacina Lilia cu privire la stabilirea gradului de vinovăție în producerea accidentului de muncă, încasarea indemnizației unice pentru deces în accident de muncă, achitarea compensațiilor pentru pierderea întreținătorului, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

În această ordine de idei, instanța de judecată notează că defunctul Moraru Veaceslav a fost soțul reclamantei Moraru Olga și tatăl copilului minor, *****, fapt confirmat prin copiile certificatului de căsătorie și a certificatului de naștere anexate la dosar. /f.d.14-15/

Instanța de judecată reiterează că în ședința de judecată s-a stabilit incontestabil că Moraru Veaceslav a fost angajat în cadrul Instituției Publice Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei, în calitate de lucrător de deservire.

Incidentul tragic s-a petrecut în incinta IPLT "Alecu Russo" Orhei, la data de 5 iunie 2022, într-o zi de duminică, în perioada aflării lui Moraru Veaceslav în concediu de odihnă anual.

Conform pct. 3 din Regulamentul privind modul de cercetare a accidentelor de muncă aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1361 din 22-12-2005, prin accident de muncă se înţelege un eveniment care a produs vătămarea violentă a organismului salariatului (leziune, stres psihologic, electrocutare, arsură, degerare, asfixiere, intoxicaţie acută, leziuni corporale provocate de insecte şi animale, de calamităţi naturale etc.), ca urmare a acţiunii unui factor de risc (însuşire, stare, proces, fenomen, comportament) propriu unui element al sistemului de muncă (executant, sarcini de muncă, mijloace de producţie, mediu de muncă) şi care a condus la pierderea temporară sau permanentă a capacităţii de muncă ori la decesul salariatului, survenit: a) în timpul îndeplinirii sarcinii de muncă sau obligaţiilor de serviciu; b) înainte de începerea sau după încetarea lucrului, cînd salariatul se deplasează de la intrarea în incinta întreprinderii, instituţiei, organizaţiei (în continuare - unitate) pînă la locul de muncă şi invers, îşi schimbă îmbrăcămintea personală, echipamentul individual de protecţie şi de lucru şi invers, preia sau predă locul de muncă şi mijloacele de producţie; c) în timpul pauzelor stabilite, cînd salariatul se află pe teritoriul unităţii sau

la locul său de muncă, precum şi în timpul frecventării încăperilor sanitaro-igienice sau auxiliare; d) în timpul deplasării de la domiciliu la lucru şi invers, cu transportul oferit de unitate, în modul stabilit, precum şi în timpul îmbarcării sau debarcării din acest mijloc de transport; e) în timpul deplasării de la unitatea în care este încadrat salariatul, pînă la locul de muncă, organizat în afara teritoriului unităţii, sau pînă la o altă unitate, şi invers, pentru îndeplinirea unei sarcini de muncă sau a obligaţiilor de serviciu, în timpul util pentru aceasta şi pe traseul stabilit al deplasării, indiferent de modul de deplasare sau mijlocul de transport utilizat; f) în cadrul participării la acţiuni culturale, sportive sau la alte activităţi organizate de unitate în baza ordinului sau dispoziţiei emise de angajator; g) în cadrul acţiunii întreprinse din proprie iniţiativă pentru prevenirea sau înlăturarea unui pericol ori pentru salvarea altui salariat de la un pericol în circumstanţele specificate la literele a),b),c),d) şi f) ale prezentului punct; h) în timpul instruirii de producţie sau practicii profesionale în bază de contract încheiat între angajator şi instituţia de învăţământ, între angajator, elevi şi studenţi.

Reieșind din pct. 4 din Regulamentul privind modul de cercetare a accidentelor de muncă aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1361 din 22-12-2005, prin accident în afara muncii se înţelege un eveniment care a provocat vătămarea violentă a organismului salariatului, chiar dacă s-a produs în timpul de muncă al acestuia, la locul de muncă sau pe teritoriul unităţii, în condiţii neprevăzute la punctul 3 din prezentul Regulament, cauza directă a căruia este determinată de fapte ce nu au legătură cu îndeplinirea sarcinii de muncă sau obligaţiilor de serviciu (joacă, încăierare, automutilare intenţionată, sinucidere, cazuri de boală latentă şi moarte naturală, folosire a mijloacelor de producţie în scopuri personale fără permisiunea angajatorului sau conducătorului, comitere a unui furt din avutul unităţii, angajatorului persoană fizică şi altele de acest gen). Activităţile, actele sau faptele menţionate în prezentul punct trebuie să fie confirmate prin documente corespunzătoare.

În corespundere cu pct. 5 din Regulamentul privind modul de cercetare a accidentelor de muncă aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1361 din 22-12-2005, accident mortal constituie un eveniment care a cauzat, imediat sau după un anumit interval de timp de la producerea lui, decesul salariatului, confirmat de instituţia de expertiză medico-legală în modul stabilit.

Sub acest aspect este de menționat că, decedatul Moraru Veaceslav, la data de 5.06.2022, se afla la locul de muncă și își exercita atribuțiile de serviciu.

Instanța remarcă că calitatea persoanei accidentate constituie un element caracteristic accidentului de muncă, presupunând un subiect calificat pe baza raporturilor de muncă. În speță, persoana accidentată, Moraru Veaceslav, era angajat în calitate de lucrător de deservire al IPLT “Alecu Russo” Orhei.

Timpul în care se produce accidentul este un alt element caracteristic accidentului de muncă. Din acest punct de vedere, pentru calificarea ca accident de muncă, este necesar ca vătămarea să aibă loc: în timpul procesului de muncă; în timpul îndeplinirii îndatoririlor de serviciu (inclusiv în afara programului obișnuit de lucru), precum şi al

sarcinilor de stat sau obștești; înainte de începerea sau după încetarea lucrului; în timpul pauzelor ce au loc în desfășurarea procesului de muncă; în timpul deplasării de la serviciu la domiciliu. În speță, accidentul cu implicarea lui Moraru Veaceslav, s-a produs la data de 5.06.2022, în afara programului de lucru, pe perioada aflării angajatului în concediu de odihnă anual și într-o zi de duminică, însă, accidentul tragic a fost provocat în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu ale decedatului.

Locul în care se produce accidentul este alt element determinant al accidentului de muncă. Pentru ca un accident să fie considerat accident de muncă, acesta trebuie să se producă la locul de muncă. La caz, locul unde a avut de suferit Moraru Veaceslav, s-a produs în incinta instituției în care a fost angajat, și anume IPLT "Alecu Russo" Orhei.

Astfel, circumstanțele de fapt constatate, raportate la normele de drept invocate mai sus conduc la unica concluzie posibilă, că decesul persoanei, în speță a lui Moraru Veaceslav, a survenit în urma unui accident de muncă, deoarece incidentul s-a produs în privința unui salariat al IPLT "Alecu Russo" Orhei, în timpul exercitării atribuțiilor sale de serviciu, provocat la locul de muncă.

Faptul că accidentul s-a produs înafara orelor de serviciu și pe perioada aflării lui Moraru Veaceslav în concediu de odihnă, nu împiedică calificare acestuia ca accident de muncă, or, esențial este că accidentul a avut loc în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu a angajatului Moraru Veaceslav și la locul de muncă.

Deci, instanța de judecată reține că incidentul tragic care a avut loc la data de 5.06.2022, corect a fost calificat de către organul competent, Inspectoratul de Stat al Muncii, ca fiind un accident de muncă.

În continuare, instanța reține că potrivit constatărilor Inspectoratului de Stat al Muncii expuse în pct. 8 al procesului-verbal nr. ISM-2022-PV62115 din 8 august 2022 privind cercetarea accidentului de muncă mortal produl la IPLT "Alecu Russo" Orhei, s-a constatat că persoanele care au încălcat prevederile actelor legislative și altor acte normative în domeniul muncii sunt: Moraru Veaceslav - lucrător de deservire, care aflîndu-se în concediu de odihnă, venind la lucru duminica a încălcat prevederile instrucțiunii de SSM pentru muncitor nr. 13 aprobată prin ordinul nr. 17C-SSM din 20.09.2021, anume art. 1.2 (p, b, e, f); 1.3; 3.21; 3.23; 3.26, totodată a încălcat unele prevederi din fișa postului Lucrător de deservire și directorul Hacina Lilia care a admis lacune în organizarea și supravegherea efectuării lucrărilor la locul de muncă.

Fiind audiat în cadrul procesului de judecată, inspectorul de muncă Șova Igor, a reiterat că vina în producerea accidentului de muncă provocat la data de 5.06.2022 îi aparține atât angajatorului IPLT "Alecu Russo" Orhei care nu a asigurat angajatul Moraru Veaceslav cu echipament corespunzător pentru exercitarea atribuțiilor sale de serviciu și l-a admis la locul de muncă înafară orelor de program, dar și a angajatului Moraru Veaceslav care s-a prezentat la serviciu, înafara orelor de muncă, în timpul aflării în concediu de odihnă, în stare de ebrietate.

Conform art. 1998 alin. (1) Cod civil, cel care acţionează faţă de altul în mod ilicit, cu vinovăţie este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acţiune sau omisiune.

Conform art. 2005 Cod civil, (1) Comitentul răspunde de prejudiciul cauzat cu vinovăţie, iar în cazurile expres prevăzute de lege, fără vinovăţie, de către administratorul, salariatul său sau o altă persoană subordonată comitentului (prepus) în funcţiile care i s-au încredinţat.

Art. 2025 alin. (1) Cod civil, prevede că repararea prejudiciului se face în natură, prin restabilirea situației anterioare (transmiterea unui bun de același gen și de aceeași calitate, repararea bunului deteriorat etc.), iar dacă aceasta nu este cu putință ori dacă persoana vătămată nu este interesată de repararea în natură, prin plata echivalentului bănesc (despăgubire), stabilit prin acordul părților sau, în lipsa unui asemenea acord, prin hotărîre judecătorească.

În corespundere cu art. 2026 Cod civil, (1) Prejudiciul cauzat din intenţia persoanei vătămate nu se repară. (2) Dacă culpa gravă a persoanei vătămate a contribuit la producerea prejudiciului sau la agravarea lui, despăgubirea se reduce potrivit gradului de vinovăţie a persoanei vătămate.

Instanța subliniază că, răspunderea pentru prejudiciul cauzat prin vătămare integrității corporale, prin altă vătămare a sănătății ori prin deces este o răspundere delictuală, care trebuie să conțină în sine următoarele condiții generale, inclusiv şi în cazurile vătămării sănătăţii în timpul executării obligaţiunilor de serviciu: existenţa unei fapte ilicite, adică acţiune sau inacţiune, care are ca rezultat încălcarea drepturilor subiective sau interesele legitime ale unei persoane; existenţa unui prejudiciu care constă în rezultatul sau efectul negativ suferit de o persoană prin vătămare a integrităţii corporale sau prin altă vătămare a sănătăţii ori prin deces datorită faptei ilicite săvârșite de o altă persoană; legătura de cauzalitate între fapta ilicită şi prejudiciu; existenţa vinovăției persoanei care a săvârșit fapta ilicită.

Pentru survenirea răspunderii civile a angajatorului pentru dauna cauzată sănătăţii salariaţilor sunt necesare, în afara condiţiilor generale, şi unele condiţii speciale şi anume: a) la momentul cauzării prejudiciului să existe raporturi de muncă între angajator şi salariat; b) prejudiciul să fi fost cauzat salariatului în timpul şi în legătură cu executarea obligaţiunilor de serviciu.

La acest capital, instanța de judecată accentuiază că urmează a fi efectuată o delimitare clară între răspunderea civilă delictuală și răspunderea penală.

Acordînd deplină eficiență prevederile sus enunțate raportate la circumstanțele cauzei, instanța de judecată apreciază că survenirea accidentului de muncă provocat la data de 5.06.2022 se datorează culpei ce îi revine atât angajatului Moraru Veaceslav dar și angajatorului IPLT “Alecu Russo” Orhei, fiind aplicabilă, conform legislației în vigoare, răspunderea civilă delictuală mixtă a acestora.

În acest sens instanța de judecată accentuiază că unul din principiile de bază ale reglementării raporturilor de muncă și a altor raporturi legate nemijlocit de acestea,

reglementat la art. 5 lit. d) din Codul muncii, este asigurarea dreptului fiecărui salariat la condiţii echitabile de muncă, inclusiv la condiţii de muncă care corespund cerinţelor securității şi sănătății în muncă.

Raporturile juridice ce ţin de instituirea de măsuri privind asigurarea securităţii şi sănătăţii lucrătorilor la locul de muncă sunt reglementate prin Legea securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10 iulie 2008, care la art. 2 alin. (2) stabileşte principiile generale privind prevenirea riscurilor profesionale, protecţia lucrătorilor la locul de muncă, eliminarea factorilor de risc şi de accidentare, informarea, consultarea, participarea echilibrată, instruirea lucrătorilor şi a reprezentanţilor acestora, precum şi liniile directoare generale privind aplicarea principiilor menţionate.

Conform dispozițiilor art. 10 alin. (2) lit. e) Codul muncii, angajatorul este obligat să asigure salariaţilor condiţiile de muncă corespunzătoare cerinţelor de securitate şi sănătate în muncă.

Potrivit art. 9 alin. (1) al Legii securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10 iulie 2008, angajatorul este obligat să asigure securitatea şi sănătatea lucrătorilor sub toate aspectele ce ţin de activitatea desfăşurată.

Iar potrivit art. 10 alin. (1), (2) al Legii securității și sănătății în muncă nr.186 din 10 iulie 2008, (1) În cadrul realizării responsabilităților, angajatorul este obligat: a) să asigure aplicarea dispozițiilor actelor normative de securitate și sănătate în muncă, relevante domeniului de activitate, particularităților procesului de muncă și elementelor sistemului de muncă: om, echipamente de muncă, sarcină de muncă, mediu de muncă;c) să întreprindă măsurile necesare pentru asigurarea securității și sănătății în muncă a lucrătorilor, inclusiv pentru prevenirea riscurilor profesionale, pentru asigurarea informării și a instruirii, precum și pentru asigurarea mijloacelor necesare. (2) Angajatorul este obligat să vegheze la adaptarea măsurilor prevăzute la alin. (1), ţinînd seama de schimbarea împrejurărilor, cu scopul de a ameliora situaţia existentă..

Totodată, în conformitate cu art. 19 din Legea securității și sănătății în muncă nr.186 din 10 iulie 2008, (1) Fiecare lucrător, inclusiv cel care prestează munca la distanță, îşi va desfăşura activitatea în conformitate cu pregătirea profesională şi instruirea sa, precum şi cu instrucţiunile de securitate şi sănătate în muncă primite din partea angajatorului, astfel încît să nu expună la pericol de accidentare sau de îmbolnăvire profesională nici propria persoană şi nici alte persoane care ar putea fi afectate de acţiunile sau de omisiunile lui în timpul lucrului. (2) Pentru realizarea dispoziţiilor alin.(1), lucrătorii sînt obligaţi: a) să utilizeze corect maşinile, aparatele, uneltele, substanţele periculoase, echipamentele de transport şi alte mijloace de producţie; b) să utilizeze corect echipamentul individual de protecţie pus la dispoziţie şi, după utilizare, să îl înapoieze sau să îl pună la locul destinat pentru păstrare; d) să comunice imediat angajatorului şi/sau lucrătorilor desemnaţi orice situaţie de muncă pe care au motive întemeiate să o considere un pericol grav pentru securitate şi

sănătate, precum şi orice defecţiuni ale sistemelor de protecţie, g) să însuşească şi să respecte instrucţiunile de securitate şi sănătate în muncă.

Reieșind din art. 20 lit. d) din Legea securității și sănătății în muncă nr.186 din 10 iulie 2008, fiecare lucrător este în drept să fie asigurat, din contul angajatorului, cu echipament individual de protecţie.

Conform instrucțiunii de securitate și sănătate în muncă pentru muncitor nr. 13 aprobată prin ordinul nr. 17C-SSM din 20.09.2021, muncitorul este obligat să utilizeze echipamentul individual de lucru și echipamentul individual de protecție din dotare corespunzător scopului pentru care a fost acordat, să renunțe la îndeplinirea dispozițiilor, cerințelor cărora contravin regulilor de securitate și sănătate în muncă, să întrerupă activitatea și să refuze să o continuie dacă nu sunt respectate cerințele de securitate, să fie în deplină capacitate de muncă pe durata programului de lucru, astfel încât să nu expună la pericol atît persoana proprie cât și pe ceilalți angajați, să însușească și să respecte instrucțiunile de securitate și sănătate în muncă specifice activității prestate.

În acest sens, instanța de judecată apreciază că vinovăția angajatorului IPLT “Alecu Russo” Orhei în comiterea accidentului de muncă soldat cu decesul lui Moraru Veaceslav constă în faptul că angajatorul nu a întreprins măsuri suficiente în vederea asigurării securității muncii salariatului vizat.

Și anume, angajatorul nu a acordat salariatului Moraru Veaceslav tehnică special adaptată pentru a asigura securitatea angajatului în exercitarea atribuțiilor de serviciu. Mai mult, angajatorul a admis prin intermediul prepușilor săi ca salariatul să îndeplinească lucrări de serviciu înafara orelor de program, în stare de ebrietate, deoarece, în ședința de judecată s-a constatat cu certitudine că scara pe care s-a urcat decedatul Moraru Veaceslav era ținută de Iațișin Tudor și Plești Afanasii, ultimul la acea etapă îndeplinea funcția de șef de gospodărie a IPLT “Alecu Russo” Orhei.

Prin urmare, instanța va respinge alegațiile reprezentantului pârâtei, avocatul Tamara Plămădeală, precum că unicul vinovat de comiterea tragicului accident este Moraru Veaceslav, deoarece în sarcina angajatorului îi revine asigurarea securității salariatului la exercitarea atribuțiilor de serviciu, iar prin admiterea unui salariat de a-și îndeplini atribuțiile de muncă în stare de ebrietate, înafara orelor de program și prin intermediul unor echipamente (la caz scară) periculoase pentru viață, este culpabil nu doar salariatul dar și angajatorul.

Din cumulul probelor administrate la dosar, instanța reliefează vina unităţii IPLT “Alecu Russo” Orhei în producerea accidentului de muncă, care nu s-a conformat prevederilor art.10 alin. (1), (2) al Legii securității și sănătății în muncă nr.186 din 10 iulie 2008 și a admis ca angajatul Moraru Veaceslav să îndeplinească atribuții de serviciu în lipsa unor echipamente care să asigure securitatea acestuia, în stare de ebrietate, în zi de odihnă.

Instanța acordă o apreciere irelevantă argumentelor reprezentantului pârâtei IPLT “Alecu Russo” Orhei, avocatului Tamara Plămădeală precum că conform ordonanței

procurorului în Procuratura Orhei din 15 august 2022 s-a refuzat în începerea urmăririi penale pe faptul decesului cet. Moraru Veaceslav, deoarece careva persoane vinovate de cauzarea acestora sau circumstanțe care ar întruni semnele constitutive ale vreunei infracțiuni prevăzute de Codul penal pe acest caz nu au fost stabilite, or, lipsa constatării unei componențe de infracțiune de către organul de urmărire penală nu denotă și lipsa pasibilității antrenării răspunderii civile delictuale a angajatorului.

Mai mult, în sarcina instanței de judecată îi revine stabilirea existenței componenței delictului civil și a persoanelor vinovate.

Pe de altă parte, în producerea accidentului de muncă este evidentă şi vina angajatului Moraru Veaceslav, care a venit înafara programului de muncă, în stare de ebrietate, de sine stătător a adus scara pe care s-a urcat, iar în rezultat s-a lunecat, fapt ce a provocat decesul acestuia.

Instanța de judecată respinge argumentele reprezentantului reclamantului, avocatul Codreanu Dumitru precum că nu a fost demonstrată starea de ebrietate a defunctului Moraru Veaceslav, deoarece a prezentat nota eliberată de Instituția Medico-Sanitară Publică, Dispensarul Republican de Narcologie din 24 mai 2024, prin care rezultă că procesul verbal nr. 18 din 5 iunie 2022, urmează să fie anulat de către organul emitent IMSP SR Orhei, din considerentul că potrivit pct. 23 din Regulamentul privind modul de testare alcooscopică și examinare medicală pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei aprobat prin HG nr. 296/2009 nu prevede întocmirea procesului verbal al examinării medicale de constatare a faptului de consumare alcoolului, stării de ebrietate și naturii ei, ci IMSP SR Orhei urma să preleveze 2 probe de sânge în baza cărora se stabilește alcoolemia, ce a fost efectuat în principiu.

Or, starea de ebrietate a defunctului reiese din conținutului buletinului de analiză nr. 78/125/26/2022 din 16.06.2022 în care s-a constatat că în urma prelevării probelor din sângele recoltat de la cet. Moraru Veaceslav există  o alcoolemie în cantitate de 1,44 g/l.

Astfel, instanța de judecată conchide prezența în acțiunile persoanelor culpabile de producerea accidentului de muncă, elementele componente ale răspunderii juridico-civile mixte, existând fapta prejudiciabilă, vinovăția, fiind identificați autorii căror le este imputabilă cauzarea ei, urmările prejudiciabile precum și legătura cauzală, fapt ce conferă instanței de judecată concluzia că gradul de vinovăție a părților în producerea accidentului de muncă constituie 50% pe seama lui Moraru Veaceslav și 50% pe seama IPLT “Alecu Russo” Orhei.

Instanța de judecată reiterează că vina acestora în producerea accidentului de muncă a fost stabilită de către organul de stat special abilitat, în speță, Inspectoratul de Stat al Muncii, iar gradul de vinovăție îl apreciază instanța de judecată, ținînd cont de toate circumstanțele cauzei.

În acest sens, instanța de judecată remarcă că Moraru Veaceslav de sine stătător a venit înafara orelor de program, în stare de ebrietate și a adus scara pe care ulterior s-a

urcat și a lunecat, iar acest fapt, cu siguranța denotă că în accidentul provocat este culpa gravă a persoanei vătămate. Pe de altă parte, responsabil de securitatea muncii este în primul rând angajatorul, care prin intermediul prepușilor săi, i-a permis lui Moraru Veaceslav să urce pe scara adusă de el, pentru a-și exercita atribuțiile de serviciu, existînd un pericol pentru viața și sănătatea acestuia și angajatorul nu a asigurat salariatul cu echipament corespunzător.

Conform art. 18 alin. (2), (4), (5) al Legii securității și sănătății în muncă nr.186 din 10 iulie 2008, în caz de deces al lucrătorului în urma unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, unitatea care poartă vina pentru accidentul de muncă sau pentru boala profesională repară prejudiciul material persoanelor care au dreptul la aceasta, în modul şi în mărimea stabilită de lege, şi, în plus, le plăteşte, din contul mijloacelor proprii, o indemnizaţie unică, luîndu-se ca bază salariul mediu anual al celui decedat, înmulţit la numărul anilor compleţi pe care acesta nu i-a trăit pînă la vîrsta de 62 de ani, dar nu mai puţin de 10 salarii medii anuale. Dacă reducerea capacităţii de muncă sau decesul lucrătorului a survenit în urma unui accident de muncă nu numai din vina unităţii ci şi a accidentatului, se aplică răspunderea mixtă conform legii şi mărimea indemnizaţiei unice se reduce în dependenţă de gradul de vinovăţie a accidentatului. Indemnizaţia unică se plăteşte persoanelor care au dreptul la aceasta de către unitatea care poartă vina pentru accidentul de muncă sau pentru boala profesională, în modul stabilit de Guvern.

Conform pct. 1 al Regulamentului cu privire la plata de către întreprinderi, organizaţii şi instituţii a îndemnizaţiei unice pentru pierderea capacităţii de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 513 din 11 august 1993, întreprinderile, organizaţiile şi instituţiile, indiferent de formele lor de proprietate şi de activitate economică, în conformitate cu legislaţia Republicii Moldova poartă răspundere materială pentru prejudiciile cauzate angajaţiilor de accidentele de muncă sau afecţiunile profesionale.

Potrivit pct.pct. 2, 3, 6, 8, 9, 10, 12, 15, 18, 21 ale Regulamentului cu privire la plata de către întreprinderi, organizaţii şi instituţii a indemnizaţiei unice pentru pierderea capacităţii de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale, aprobat prin Hotărîrea Guvernului R. Moldova nr.513 din 11 august 1993, întreprinderea este scutită de plata indemnizaţiei unice, prevăzute de legislaţia în vigoare, dacă dovedeşte că accidentul de muncă sau afecţiunea profesională nu-i poate fi imputată.

3. Vina Întreprinderii în producerea accidentului de muncă sau declanşarea afecţiunii profesionale o stabilesc organele de stat special abilitate.

6. În cazul cînd decesul angajatului a survenit în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale, primesc indemnizaţia unică în părţi egale persoanele care, în conformitate cu legislaţia în vigoare, beneficiază de dreptul la repararea prejudiciului cauzat.

Dacă persoanele menţionate în prima parte a acestui punct nu există, indemnizaţia unică se plăteşte în părţi egale soţiei (soţului), copiilor şi părinţilor decedatului (decedatei), indiferent de vîrstă, capacitatea lor de muncă şi de alte condiţii.

În caz de litigiu, indemnizaţia unică pentru persoanele prevăzute în alineatele întîi şi doi ale acestui punct se plăteşte în baza deciziei judiciare.

8. În cazul decesului angajatului, survenit în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale, cuantumul indemnizaţiei unice pentru persoanele care beneficiază de acest drept se stabileşte în suma rezultată din înmulţirea salariului mediu anual al celui decedat cu numărul de ani compleţi pe care acesta nu i-a supravieţuit pînă la vîrsta de şaizeci de ani, dar nu mai puţin decît zece salarii medii anuale.

9. Pentru calcularea indemnizaţiei unice, salariul mediu anual al accidentatului se determină pentru perioada de decontare de doi ani (24 luni calendaristice – de la data de 1 pînă la data de 1) premergători pierderii capacităţii de muncă ori decesului angajatului în urma unui accident de muncă sau unei afecţiuni profesionale.

10.La determinarea salariului mediu anual al angajatului, căruia i s-a stabilit pierderea capacităţii de muncă sau care a decedat, pentru calcularea cuantumului indemnizaţiei unice lunile în care accidentatul nu a lucrat sau a lucrat un număr necomplet de zile din motive de boală, concediere sau din alte motive, prevăzute de legislaţia în vigoare, se exclud din calcul şi se înlocuiesc cu alte luni imediat premergătoare. Lunile în care angajatul nu a lucrat sau a lucrat un număr necomplet de zile din alte motive nu se exclud din calcul şi nu se înlocuiesc cu alte luni.

12. Pentru determinarea cuantumului indemnizaţiei unice se iau în calcul toate tipurile de salarii din care, conform reglementărilor în vigoare, se reţin cote pentru asigurările sociale.

La determinarea salariului real al angajaţilor remuneraţi în bani şi în natură, plata în natură se recalculează la preţurile de stat cu amănuntul din perioada cînd s-a efectuat remunerarea.

15. Dacă accidentul de muncă, ce a cauzat pierderea capacităţii de muncă sau decesul angajatului, s-a produs nu numai din vina întreprinderii, ci şi ca urmare a imprudenţei accidentatului, se aplică răspunderea mixtă. În cazul acesta cuantumul indemnizaţiei unice prevăzute de punctele 7 şi 8 ale prezentului Regulament se micşorează în dependenţă de gradul de vinovăţie al accidentatului în producerea accidentului de muncă. Pentru plata indemnizaţiei unice se stabileşte gradul de vinovăţie a accidentatului în modul prevăzut de legislaţie pentru repararea prejudiciilor materiale pricinuite angajatului în accidentul de muncă.

În situaţia în care pierderea capacităţii de muncă a angajatului sau decesul au survenit în urma unei afecţiuni profesionale, indemnizaţia unică se plăteşte, respectiv, în mărimile prevăzute de punctele 7 şi 8 ale prezentului Regulament. În acest caz nu se aplică răspunderea mixtă.

18. Cererea de plată a indemnizaţiei unice se depune la Întreprinderea care poartă vina pentru accidentul de muncă sau pentru declanşarea afecţiunii profesionale.

21. Plata indemnizaţiei unice persoanelor care beneficiază de acest drept se efectuează de către Întreprinderea vinovată de producerea accidentului de muncă sau de declanşarea afecţiunii profesionale din contul mijloacelor proprii.

Drept urmare, instanța de judecată reiterează că întreprinderile, organizațiile şi instituțiile, indiferent de formele lor de proprietate şi de activitate economică, având în vedere răspunderea materială a acestora pentru prejudiciile cauzate angajaților de accidentele de muncă sau afecțiunile profesionale, în afară de despăgubirile care se efectuează în modul stabilit de lege, au obligația, conform art.18 din Legea securității şi sănătății în muncă, să plătească şi o indemnizație unică.

La acest compartiment instanța reține că la data producerii accidentului mortal de muncă, Moraru Veaceslav era angajat al IPLT "Alecu Russo" Orhei, în funcția de lucrător de deservire, iar în ultimele 24 luni premărgătoare decesului, realizat în cadrul instituiei de învățământ a obținut un venit în mărime de 97 055,11 lei, fapt confirmat inclusiv și prin extrasul din cont nr. 278 eliberat de Casa Națională de Asigurări Sociale /f.d.20/

Respectiv calculul se va efectua având în vedere veniturile pe ultimele 24 de luni, suma de 97 055,11 lei fiind împărțită la 24 luni se obține mărimea salariului mediul lunar - de 4043,96 lei, iar salariul anual va constitui 48 527,55 lei (4043,96*12). Pornind de la prevederile art.18 alin.(2) al Legii securității şi sănătății în muncă, salariul anual în mărime de 48 527,55 lei se va înmulți la 10 ani ce constituie minimul garantat de Lege, deoarece numărul anilor compleți pe care salariatul nu i-a trăit până la vârsta de 62 de ani este 9, pornind de la vîrsta la care a decedat de 53 ani, indemnizația unică de deces constituie 485 275,55 lei, în baza următorului calcul: 48 527,55 lei (salariul mediu anual) x 10 ani = 485 275,55 lei. Prin urmare, instanța de judecată va încasa de la Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei în beneficiul lui Moraru Olga și *****, indemnizație unică pentru deces în accidentul de muncă a lui Moraru Veaceslav, în sumă de 242 637,75 lei, fiind stabilit gradul de vinovăție în producerea accidentului de muncă în proporție de 50% pe seama angajatorului Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei și 50 % pe seama angajatului defunct Moraru Veaceslav.

Ținînd cont de normele legale citate, se constată că cuantumul indemnizației unice ce urmează a fi achitat de către angajator Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei în beneficiul reclamantelor Moraru Olga și ***** în rezultatul decesul lui Moraru Veaceslav, raportat la gradul de vinovăție a angajatorului în mărime de 50 % stabilit de instanța de judecată, constituie suma de 242 637,75 lei. (calculată după cum urmează 97055,11: 24 luni * 12 luni *10 ani( minimul garantat de Lege) *50% (gradul de vinovăție) =242 637,75 lei.

Conform art. 2031 Cod civil, (1) În cazul decesului persoanei ca urmare a vătămării grave a integrităţii corporale sau a altei vătămări a sănătăţii, dreptul la

despăgubire pentru pierderea întreţinătorului îl au: c) unul dintre părinţii, soţul sau un alt membru al familiei defunctului, indiferent dacă este apt pentru muncă sau nu, care nu lucrează şi îngrijeşte de copiii, fraţii şi surorile care erau întreţinuţi de defunct şi care nu au împlinit vîrsta de 14 ani sau care, deşi au împlinit o astfel de vîrstă, au nevoie de îngrijire din cauza sănătăţii, conform avizului organelor medicale abilitate; d) persoanele care erau întreţinute de defunct şi care au devenit inapte pentru muncă pe parcursul a 5 ani de la decesul lui.

(2) Dreptul la despăgubire pentru pierderea întreţinătorului se recunoaşte:

a) minorilor, pînă la împlinirea vîrstei de 18 ani;

b) elevilor şi studenţilor care au împlinit 18 ani, pînă la finalizarea studiilor (cu excepţia studiilor efectuate la secţia fără frecvenţă) în instituţii de învăţămînt, dar cel mult pînă la împlinirea vîrstei de 23 de ani;

e) unuia dintre părinţi, soţului sau unui alt membru al familiei defunctului, ce îngrijeşte de copiii, fraţii şi surorile care erau întreţinuţi de defunct, pînă la împlinirea vîrstei de 14 ani sau pînă la îmbunătăţirea stării sănătăţii, confirmată prin aviz de organele medicale abilitate.

(3) La stabilirea despăgubirii se va ţine seama de nevoile persoanei îndreptăţite, precum şi de veniturile pe care, în mod normal, defunctul le-ar fi avut pe perioada pentru care se acordă despăgubirea. Dispoziţiile art.2028-2030 se aplică în mod corespunzător.

(4) Persoanele obligate să repare prejudiciul cauzat prin deces vor fi ţinute să compenseze şi cheltuielile de înmormîntare necesare, ţinînd cont de statutul social al defunctului şi de obiceiurile locale, persoanei care le-a suportat.

La acest compartiment se reține că reclamantele pretind la încasarea în beneficiul copilului minor ***** a sumei de 2558,30 lunar (minimum de existență pentru copii pentru a.2022) pînă la vîrsta de 18 sau 23 ani dacă copilul își va continua studiile de învățământ la secția de zi.

Instanța menționează că potrivit extrasului datelor de pe portalul Biroului Național de Statistică, minimul de existență pentru copii în a.2022 a constituit 2 558,30 lei. /f.d.22/

Prin urmare, instanța conchide că, urmează a fi încasată din contul angajatorului în beneficiul lui *****, cu titlu de prejudiciu pentru pierderea întreținătorului suma de 1 279,15 lei, pînă la atingerea majoratului, fiind calculată în coraport cu gradul de vinovăție a angajatorului (2558,30*50% =1279,15 lei).

În același timp instanța conchide că pretenția în partea încasării prejudiciului pînă la vîrsta de 23 ani este prematură și neîntemeiată, or cadrul legal prevede posibilitatea încasării sumei pînă la vârsta indicată doar cu condiția că copilul își va continua studiile de învățământ la secția de zi, circumstanțe care nu au fost demonstrate în procesul de judecată, ținînd cont de vârsta copilului ***** de 4 ani.

Cu privire la pretenția privind încasarea unei compensații lunare în favoarea reclamantei Moraru Olga, care este soția decedatului Moraru Veaceslav, instanța consideră că aceasta urmează a fi respinsă ca neîntemeiată.

După cum stipulează art.118 CPC RM, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale, pe când partea reclamantă nu a prezentat probe concludente în susținerea ipotezei că Moraru Olga, îngrijeşte de copii, care erau întreţinuţi de defunct, pînă la împlinirea vîrstei de 14 ani sau pînă la îmbunătăţirea stării sănătăţii, confirmată prin aviz de organele medicale abilitate.

Mai mult ca atât, în ședința de judecată reclamanta a reiterat că dânsa nu este angajată în câmpul muncii deoarece îngrijește de un copil cu dizabilități, care s-a născut dintr-o altă relație, decât cu decedatul. Prin urmare, angajatorul Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei nu este obligat să acorde întreținerea reclamanei care îngrijește de un copil minor cu dizabilități, a cărui tată nu este defunctul Moraru Veaceslav.

Cu privire la pretenția privind încasarea prejurdiciului moral, instanța menționează că conform art. 2036 Cod civil, (1) În cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanţa de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparaţia prejudiciului prin plata de despăgubiri. (2) Prejudiciul moral se repară indiferent de existenţa şi întinderea prejudiciului patrimonial. (3) Reparaţia prejudiciului moral se face şi în lipsa vinovăţiei autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declaraţiei scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancţiune administrativă a arestului , muncii neremunerate în folosul comunităţii şi în alte cazuri prevăzute de lege. (4) Dacă legea nu prevede altfel, simpla constatare a încălcării unui drept sau interes recunoscut de lege fără plata de despăgubiri oferă satisfacţie echitabilă persoanei vătămate doar cînd aceasta corespunde cu natura dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat şi persoana vătămată astfel va putea obţine o valoare nepatrimonială superioară prejudiciului moral suferit. (5) Dreptul la despăgubire pentru atingerile aduse drepturilor personale nepatrimoniale poate fi cesionat numai în cazul în care a fost stabilit printr-o tranzacţie sau printr-o hotărîre judecătorească definitivă.

Conform art. 2037 Cod civil, (1) Mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanţa de judecată în funcţie de caracterul şi gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăţie a autorului prejudiciului, dacă vinovăţia este o condiţie a răspunderii, şi de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacţie echitabilă persoanei vătămate. (2) Caracterul şi gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanţa de judecată, luînd în considerare circumstanţele în care a fost cauzat prejudiciul, restrîngerea posibilităţilor de viaţă

familială şi socială, precum şi statutul social al persoanei vătămate.(3) La determinarea despăgubirii, instanţa de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obişnuit în împrejurări similare şi, pe de altă parte, ia în cont particularităţile cazului.

Deoarece răspunderea pentru prejudiciul moral are un caracter compensator, acesta urmează să se determine de către instanța judecătorească, reieșind din circumstanțele concrete ale cauzei, ținându-se cont de persoana reclamanților şi de măsura în care această compensație poate să-i aducă satisfacție.

Sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă pe seama reclamanților şi se apreciază individual pentru fiecare caz, luându-se în considerație argumentele ambelor părți în proces.

Respectiv, fiecare persoană, care pretinde că a suferit, este în drept să-şi estimeze prejudiciul moral suferit, dar numai instanţa de judecată este împuternicită prin lege să determine mărimea prejudiciului moral prin echivalent bănesc, conducându-se de noţiunea reparării rezonabile, de personalitatea reclamantului şi pârâtului, de circumstanţele cazului concret în care reclamantului i-au fost cauzate suferinţe psihice.

Subsecvent, instanța notează că compensaţia prejudiciului moral are scopul de a repara de fapt prin echivalent bănesc suferinţele psihice şi fizice cauzate de către făptuitor, astfel încât cuantumul acesteia trebuie să fie echitabil şi proporţional suferinţelor cauzate, adjudecarea unei sume ce ar depăşi aceste principii fiind contrară legii şi constituind o îmbogăţire fără justă cauză.

Deci, instanţa de judecată urmează să ia în consideraţie la determinarea mărimii compensaţiei pentru prejudiciul moral, atât aprecierea subiectivă privind gravitatea cauzării suferinţelor psihice sau fizice părţii vătămate, cât şi datele obiective care certifică acest fapt, îndeosebi: importanţa vitală a drepturilor personale nepatrimoniale şi a bunurilor (viaţa, sănătatea, libertatea); nivelul (gradul) suportării de către persoana vătămată a suferinţelor psihice sau fizice (pricinuirea vătămării corporale, pierderea sau limitarea capacităţii de muncă etc.); felul vinovăţiei (intenţia, imprudenţa) persoanei care a cauzat prejudiciul, în cazul în care pentru repararea prejudiciului moral este necesară prezenţa ei.

Instanța de judecată, la determinarea mărimii prejudiciului moral în echivalent bănesc, va lua în consideraţie şi alte circumstanţe probatoare prin actele pricinii, în particular, situaţia familială şi materială a persoanei care poartă răspundere pentru cauzarea prejudiciului moral părţii vătămate, intenția acestuia în cadrul comiterii faptei ilicite.

Prin prisma celor arătate, instanța de judecată va admite considerentele invocate de reclamante în vederea solicitării încasării prejudiciului moral, și anume că angajatorul Instituția Publică Liceul Teoretic “Alecu Russo” Orhei poartă vină parțială în decesul soțului și tatălui reclamantelor, iar decesul acestuia, le-a creat suferințe fizice și morale, pe care le suportă pînă în prezent.

Pornind de la aceste considerente, instanța va încasa de la Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei în beneficiul reclamantelor Moraru Olga și *****, suma de a câte 50 000 (cincizeci mii) lei pentru fiecare cu titlu de prejudiciul moral, sumă care a fost apreciată inclusiv și ținînd cont de gradul de vinovăție a angajatorului constatat de către instanța de judecată.

În corespundere cu art. 98 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanţa judecătorească, precum şi taxa de stat, de a căror plată reclamantul a fost scutit, se încasează la buget de la pîrît proporţional părţii admise din acţiune dacă pîrîtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată.

În conformitate cu art. 85 alin. (1) Cod de procedură civilă (în vigoare la data depunerii cererii de chemare în judecată), de taxă de stat pentru judecarea cauzelor civile se scutesc reclamanţii în acţiunile de reparaţie a prejudiciului cauzat prin vătămare a integrităţii corporale sau prin altă vătămare a sănătăţii ori prin deces;

Reieşind din faptul că la data depunerii acţiunii reclamantele au fost scutite de drept de obligaţia de plată a taxei de stat, instanţa consideră necesar de a încasa de la Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei, în beneficiul bugetului de stat cu titlu de taxă de stat în mărime de 7 529,13 (șapte mii cinci sute douăzeci și nouă, 13) lei, calculată conform preverilor legale în vigoare la momentul depunerii acțiunii (242637,75 *3% +150 lei +100 lei=7529,13 lei)

în conformitate cu art. art. 82, 94, 98, 236 – 241 Cod de procedură civilă, instanţa de judecată,

H O T Ă R Ă Ş T E

Cererea de chemare în judecată înaintată de reclamantele Moraru Olga și ***** împotriva pârâtei Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei, intervenient accesoriu Hacina Lilia, privind stabilirea gradului de vinovăție în producerea accidentului de muncă, încasarea indemnizației unice pentru deces în accident de muncă, achitarea compensațiilor pentru pierderea întreținătorului, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, se admite parțial.

Se stabilește gradul de vinovăție în producerea accidentului de muncă în proporție de 50% pe seama angajatorului Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei și 50 % pe seama angajatului defunct Moraru Veaceslav.

Se încasează de la Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei, cod fiscal 1012620010900, cu sediul în *****, str. ***** nr. 13 în beneficiul reclamantelor Moraru Olga, născută la *****, cod personal ***** și *****, născută la *****, cod personal *****, ambele domiciliate în r-nul. *****, sat. *****, suma de 242 637,75 (două sute patruzeci și două mii șase sute treizeci și șapte,75) lei cu titlu de indemnizație unică pentru deces.

Se încasează de la Instituția Publică Liceul Teoretic "Alecu Russo" Orhei, cod fiscal 1012620010900, cu sediul în *****, str. ***** nr. 13 în beneficiul reclamantei minore *****, născută la *****, cod personal *****, domiciliată în r-nul. *****, sat.

*****, suma de 1 279,15 (una mie două sute șaptezeci și nouă,15) lei cu titlu de compensație pentru piederea întreținătorului, care urmează a fi achitată începând cu 06 iunie 2022 și până la atingerea majoratului de către copil.

Se încasează de la Instituția Publică Liceul Teoretic “Alecu Russo” Orhei, cod fiscal 1012620010900, cu sediul în *****, str. ***** nr. 13 în beneficiul reclamantelor Moraru Olga, născută la *****, cod personal ***** și *****, născută la *****, cod personal *****, ambele domiciliate în raionul Telenești în r-nul. *****, sat. *****, suma de a câte 50 000 (cincizeci mii) lei pentru fiecare cu titlu de prejudiciul moral.

În rest, cererea de chemare în judecată se respinge ca neîntemeiată.

Se încasează de la Instituția Publică Liceul Teoretic “Alecu Russo” Orhei, cod fiscal 1012620010900, cu sediul în *****, str. ***** nr. 13 în beneficiul statului, taxa de stat de care au fost scutite reclamantele la momentul depunerii acțiunii în mărime de 7 529,13 (șapte mii cinci sute douăzeci și nouă, 13) lei.

Hotărârea poate fi atacată cu apel la Curtea de Apel Bălți în termen de 30 zile, prin intermediul Judecătoriei Orhei sediul central.

Preşedintele şedinţei, judecătorul /semnătura/ Cristina TROIANOVSCHI

Copia corespunde originalului Cristina TROIANOVSCHI